

FIDELITAT

Mn. Joan Costa.

Els trencaments matrimonials, l'incompliment de promeses i contractes, la traïció o l'engany, l'existència de conductes deslleials és quelcom que acompanya la història humana des dels seus orígens. Des d'aleshores, la debilitat humana no ha fet més que confirmar la fragilitat de les nostres promeses. Això no obstant, actualment la infidelitat és un fenomen gairebé epidèmic i adquireix una novetat, amb l'intent d'una justificació teòrica de la impossibilitat humana d'assumir compromisos estables i definitius, o de considera-los com a oposats al lliure desplegament de la personalitat.

Si consultem els diccionaris veiem que la fidelitat s'hi defineix o s'hi descriu per l'afecció (dimensió amorosa) o bé per la lleialtat (dimensió honradesa) envers la persona o el grup humà amb qui hom té i conrea lligams de dilecció, de gratitud o d'honor. I hom concreta aquests nusos enumerant-ne una munió d'exemples, com ara un cònjuge, un amic, un col·laborador que esdevenen automàticament exalçats pel sol fet de poder-los qualificar de fidels. Generalitzant, tots convergeixen en un tipus de persona humana que compleix la seva paraula i executa els seus compromisos.

La fidelitat es relaciona amb els grans àmbits de la vida humana: la família, la cultura, l'economia, la vida política, etc. Tanmateix, la lògica del mercat s'imposa talment que ha fet de la llei de l'usar i tirar la guia d'actuació de moltes persones. L'interès personal i els desigs com a motor de la vida duu de la mà a la manca de compromís. La conveniència personal ha substituït la veritat i la responsabilitat. Cada vegada és més difícil trobar referències inamovibles i motius justificats per a renúncies i sacrificis, i més a llarg termini. Ningú no vol donar la vida per una causa noble, i si ho fan són qualificats de fonamentalistes. Molts ja no entenen la lleialtat fins a la mort, que ha estat el codi de conducta, durant segles, dels homes d'honor. Això no obstant tothom entén que «una persona val el que val la seva paraula», i socialment no hi ha pecat més greu que la hipocresia, la falsedat, la traïció i la doble moral (dels altres).

Sovint s'ha substituït la fidelitat per un nova norma moral: el fet d'estar bé amb un mateix. En lloc d'actuar correctament, o fer el que cal fer en cada moment, sentim a dir a molta gent que el seu objectiu és trobar-se bé amb ells mateixos. Fins i tot es vol donar una qualificació moral positiva en substituir la fidelitat per la lleialtat, entesa, però, com autenticitat amb un mateix, que no impedeix ser alhora infidel i lleial.

No és l'única excusa a la veritable fidelitat. N'hi ha d'altres, com ara «ser fidel a si mateix», com a camí per abdicar de les obligacions adquirides i coartada per a l'egoisme, o bé «no voler malgastar la pròpia vida» com a criteri de l'obrar. Tanmateix, qui cerca massa seguretat de no sortir perdent en els compromisos, pot portar-lo a perdre-ho tot. Qui obra així sol qualificar de prudència al que de fet és covardia i egoisme. Recordo que preparant-se per al matrimoni, una parella que vivien junts, en preguntar-los si estarien disposats a posar el pis, que era propietat d'un, a nom dels dos, contestà convençuda: – no ho faria mai, no sigui que després em deixi i aleshores li hauria de donar la meitat del que és només meu.

Una altra raó per no ser fidel és la constatació de la pròpia debilitat davant el fet d'assumir compromisos. «No em veig amb cor», «estic cansat», són expressions que se senten com a excusa per a la manca d'entrega, de disponibilitat i de fidelitat. Criteris com els esmentats, a més de

destruir de soca-rel les relacions humanes, instauren la dinàmica de la por, la falta d'esperança i la inseguretat del futur.

Tanmateix, en descobrir en alguna persona la coherència, el fet de mantenir-se fidel a les seves conviccions malgrat la dificultat, ens adonem que és quelcom valuós i fins i tot el més valuós de la seva biografia, fins al punt que en les necrològiques, el que més s'exalta del difunt ha estat les seves fidelitats. Som allò que els nostres compromisos van delineant al llarg de temps, observats a pesar de les dificultats. En efecte, la renúncia als compromisos i fidelitats exigides suposa la pèrdua radical de les nostres possibilitats de trobar-nos a nosaltres mateixos, de realitzar-nos en plenitud, de ser algú, de portar una vida digna.

La manca de compromís, de fidelitat i de responsabilitat, sustentada pel relativisme del tot s'hi val i no hi ha veritats absolutes, i l'egoisme de cercar el propi interès, ha posat en crisi els fonaments de l'ordre social, i té una incalculable capacitat destructiva d'allò que és humà i humanitzador. Cal, doncs, reprendre aquest valor. Fidelitat, veritat i llibertat van de la mà. El dilema entre fidelitat i llibertat és fals i fruit d'una mala comprensió de la llibertat. El que adquireix uns compromisos, sia amb Déu o amb els homes, lliurement s'imposa el deure de complir les obligacions que lliurement assumí. El compromís i la fidelitat, sempre que s'adreci al bé, no limita la llibertat, sinó que la suposen i en són la garantia. La llibertat no és mai l'autonomia mancada de compromís.

És relativament fàcil adonar-se d'una persona infidel i la seva connotació negativa. La fidelitat és la facultat activa de no traïr la fe, l'esperança, i la confiança que uns altres dipositen en nosaltres en les diverses relacions contractuals adquirides.

Cal, per a sostenir la fidelitat, el compromís –en assumir els propis deures–, el respecte –que veu l'altre com a valuós–, l'amor –que cerca el bé de l'altre–, la sinceritat –que manté la veritat dels pactes–, la perseverança –que brinda a la fidelitat el seu caràcter permanent per complir amb els acords diversos (conjugals, familiars, laborals, educatius, espirituals...) i l'honestedat – que procura la transparència de la fidelitat. De fet,

La fidelitat està íntimament connectada amb la maduresa i la felicitat. La fidelitat és la generositat del do de si perllongat en el temps i allò que la fa possible és l'amor. Un amor que no és fidel no és amor, i tot desamor deshumanitza.